

EUROOPAN KESKUSPANKIN SUUNTAVIIVAT (EU) 2020/1554,**annettu 14 päivänä lokakuuta 2020,****suuntaviivojen EKP/2011/23 muuttamisesta Euroopan keskuspankille toimitettavien, ulkomaisten tilastojen laatua koskevien kertomusten esittämistiheyden osalta (EKP/2020/52)**

EUROOPAN KESKUSPANKIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön ja erityisesti sen 3.1, 3.3, 5.1, 12.1, 14.3 ja 16 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja 23 päivänä marraskuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 4 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Ulkomaisiin tilastoihin liittyvien tietojen laadunarviointi suoritetaan Euroopan keskuspankin (EKP) tilastoinnin laatumallin (Statistics Quality Framework) mukaisesti, ja siihen kuuluvat EKP:n johtokunnan EKP:n neuvostolle toimittamat säännölliset kertomukset. Tietojen laadun seurannalla on keskeinen merkitys, ja seurannan tulisi olla oikea-aikaista.
- (2) Olisi kuitenkin saavutettava oikea tasapaino seurannan tarpeen ja EKP:n neuvostolle toimitettavan, asiaankuuluvia tietoja koskevan kertomuksen esittämistiheyden kesken. Sen vuoksi on tarpeen päivittää aikaväliä, jota noudattaen EKP:n johtokunta esittää kertomuksensa ulkomaisten tilastojen laadusta EKP:n neuvostolle. Laatuanalyysin mahdollistamiseksi EKP:n johtokunnan tulisi toimittaa ensimmäinen laatua koskeva kertomus EKP:n neuvostolle näiden suuntaviivojen hyväksymisen jälkeen vuoden 2022 loppuun mennessä.
- (3) Ulkomaisten tilastojen keruun ja laatimisen taustalla olevat käsitteet ovat vakiintuneita, ja niiden perustana on Kansainvälisen valuuttarahaston maksutasekäsi kirjan (International Monetary Fund's Balance of Payments and International Investment Position Manual, BPM6) kuudes painos ⁽²⁾. Nämä käsitteet edellyttävät kuitenkin usein selvennyksiä, ja erät niistä ovat erityisen tärkeitä euroalueen aggregaattien täsmällisen laatimisen kannalta. Sen vuoksi on tarpeen päivittää Euroopan keskuspankin suuntaviivojen 2012/120/EU ⁽³⁾ (EKP/2011/23) liitteessä III vahvistettuja rahoitustaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman käsitteitä.
- (4) Mikäli havaitaan vakavia puutteita tietojen laadussa, on tarkoituksenmukaista antaa EKP:n johtokunnalle mahdollisuus toimittaa tarpeelliseksi katsomiaan täydentäviä kertomuksia EKP:n neuvostolle. Samasta syystä on myös tarkoituksenmukaista säätää sitä, että EKP:n johtokunnalla on mahdollisuus käyttää tätä harkintavaltaa vuodesta 2022 lähtien.
- (5) EKP:n tilastoinnin laatumallin mukaisesti on tarkoituksenmukaista, että tietyt näihin kertomuksiin sisältyvät tiedot asetetaan julkisesti saataville.
- (6) Euroopan keskuspankin suuntaviivoissa (EU) 2018/1151 ⁽⁴⁾ (ECB/2018/19) säädetään, että 1 päivästä maaliskuuta 2021 lukien EKP:n johtokunta esittää EKP:n neuvostolle vuosittain kertomuksen ulkomaisten tilastojen laadusta. Jotta saavutettaisiin oikea tasapaino seurannan ja EKP:n neuvostolle toimitettavan, asiaankuuluvat tiedot sisältävän kertomuksen esittämistiheyden kesken, suuntaviivoissa EKP/2011/23 täsmennettyä raportointiväliä olisi edelleen pidennettävä niin, että raportointi tapahtuu kahden vuoden välein. Näin ollen avoimuuteen liittyvistä syistä olisi annettava riittävästi aikaa suuntaviivojen (EU) 2018/1151 mukaisen vuosittaista raportointia koskevan vaatimuksen ja näiden suuntaviivojen mukaisen, kahden vuoden väliajoin tapahtuvaa raportointia koskevan viimeisimmän vaatimuksen soveltamisen välillä. Tämän vuoksi kansallisilta keskuspankeilta ja EKP:n johtokunnalta tulisi edellyttää näiden suuntaviivojen noudattamista 1 päivästä heinäkuuta 2021.

⁽¹⁾ EUVL L 318, 27.11.1998, s. 8.

⁽²⁾ Luettavissa verkkosivuilla <https://www.imf.org/>.

⁽³⁾ Euroopan keskuspankin suuntaviivat 2012/120/EU, annettu 9 päivänä joulukuuta 2011, ulkomaisia tilastoja koskevista Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksista (EKP/2011/23) (EUVL L 65, 3.3.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Euroopan keskuspankin suuntaviivat (EU) 2018/1151, annettu 2 päivänä elokuuta 2018, ulkomaisia tilastoja koskevista Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksista annettujen suuntaviivojen EKP/2011/23 muuttamisesta (EKP/2018/19) (EUVL L 209, 20.8.2018, s. 2).

(7) Näin ollen suuntaviivat EKP/2011/23 olisi muutettava vastaavasti,

ON HYVÄKSYNYT NÄMÄ SUUNTAVIIVAT:

1 artikla

Muutokset

Muutetaan suuntaviivat EKP/2011/23 seuraavasti:

1) korvataan 6 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Kansallisten keskuspankkien on, tarvittaessa yhteistyössä 4 artiklassa mainittujen muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, valvottava ja arvioitava EKP:lle toimitettavien tilastotietojen laatua, sanotun kuitenkin rajoittamatta liitteessä V määriteltyjä EKP:n valvontatehtäviä. EKP arvioi näitä tietoja samalla tavoin ja oikea-aikaisesti.

EKP:n johtokunta esittää EKP:n neuvostolle joka toinen vuosi kertomuksen EKP:n käyttöön annettujen ulkomaisten tilastojen laadusta. EKP:n johtokunta toimittaa kertomuksen EKP:n neuvostolle kyseessä olevaa kaksivuotiskautta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Ensimmäinen kaksivuotiskautta koskeva kertomus toimitetaan vuoden 2022 loppuun mennessä. EKP:n johtokunta voi julkaista kertomuksen tai otteita siitä."

2) Lisätään 6 artiklaan 5 kohta seuraavasti:

"5. Jos EKP:n johtokunta havaitsee 1 päivästä tammikuuta 2022 lähtien vakavia puutteita tietojen laadussa, se voi tarvittaessa esittää EKP:n neuvostolle täydentäviä kertomuksia."

3) Muutetaan liite III näiden suuntaviivojen liitteen mukaisesti.

2 artikla

Voimaantulo ja täytäntöönpano

1. Nämä suuntaviivat tulevat voimaan päivänä, jona ne annetaan tiedoksi niiden jäsenvaltioiden kansallisille keskuspankeille, joiden rahayksikkö on euro.
2. Eurojärjestelmän keskuspankit noudattavat näitä suuntaviivoja 1 päivästä heinäkuuta 2021.

3 artikla

Osoitus

Nämä suuntaviivat on osoitettu kaikille eurojärjestelmän keskuspankeille.

Tehty Frankfurt am Mainissa 14 päivänä lokakuuta 2020.

EKP:n neuvoston puolesta
EKP:n puheenjohtaja
Christine LAGARDE

LIITE

Muutetaan suuntaviivojen EKP/2011/23 liite III seuraavasti: Korvataan 1 kohdassa oleva alakohta ”C. Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema” seuraavasti:

”C. Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Rahoitustaseeseen kirjataan yleisesti rahoitussaamia ja -velkoja koskevat taloustoimet kotimaisten ja ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden välillä. Jotta voidaan varmistaa, että euroalueen aggregaattitilastot laaditaan oikein, kaikki ulkomaisten toimijoiden liikkeeseen laskemia rahoitusinstrumentteja koskevat tapahtumat kotimaisten institutionaalisten yksiköiden välillä sekä kotimaisten toimijoiden liikkeeseen laskemia rahoitusinstrumentteja koskevat tapahtumat ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden välillä olisi kirjattava rahoitustaloustoimina, eli tiukasti velallinen/velkoja-lähestymistapaa noudattaen.

Rahoitustaseessa taloustoimet esitetään nettomääräisinä: rahoitusvarojen hankinta vastaa varojen hankintaa vähennettynä varojen vähennyksillä.

Ulkomaisessa varallisuusasemassa esitetään kunkin vuosineljänneksen lopussa kansantalouden kotimaisten yksiköiden sellaiset rahoitusvarat, jotka ovat ulkomaisiin yksikköihin kohdistuvia saamia, ja kansantalouden kotimaisten yksiköiden velat ulkomaisille yksiköille sekä valuuttavarantoon kuuluva sijoituskulta. Saamisten ja velkojen erotus on ulkomainen nettovarallisuusasema, joka osoittaa joko ulkomaisen nettosaamisen tai ulkomaisen nettovelan.

Ulkomaisen varallisuusaseman arvo ajanjakson lopussa määräytyy varallisuuden edellisen ajanjakson arvosta (kanta), kuluvan jakson taloustoimista sekä muista muutoksista, jotka eivät johdu ulkomaisten ja kotimaisten yksiköiden välisistä taloustoimista, mutta jotka perustuvat muihin volyymin muutoksiin, sekä valuuttakurssimuutoksista tai muista hintamuutoksista johtuvista arvostusmuutoksista.

Käyttötarkoituksen mukaisessa jaottelussa rajat ylittävät taloustoimet ja kannat jaotellaan suoriin sijoituksiin, arvopaperisijoituksiin, johdannaisiin (muut kuin valuuttavaranto) ja työsuhdeoptioihin, muihin sijoituksiin ja valuuttavarantoon. Rajat ylittävät taloustoimet ja kannat jaotellaan lisäksi instrumentin ja institutionaalisen sektorin mukaan.

Taloustoimien ja kantojen arvostuksen lähtökohtana käytetään markkinahintoja. Nimellisarvoja käytetään ei-siirtokelpoisten instrumenttien – eli lainojen, talletusten ja muiden saamisten ja velkojen – kantojen arvostuksessa. Kuitenkin näitä instrumentteja koskevat taloustoimet arvostetaan markkinahintoihin. Taloustoimien markkina-arvostuksesta ja kantojen nimellisarvostuksesta johtuvien epäjohdonmukaisuuksien korjaamiseksi myyjä kirjaa sinä ajanjaksona, jona myynti tapahtuu, muista hintamuutoksista johtuvan arvostusmuutoksen, joka vastaa nimellisarvon ja transaktioarvon erotusta, kun taas ostaja kirjaa vastakkaisuuntaisen määrän muista hintamuutoksista johtuvana arvostusmuutoksena. Samanlainen kirjaus tehdään suorien sijoitusten oman pääoman kantojen ja taloustoimien osalta, kun kannat kirjataan oman pääoman kirjanpitoarvoon (ks. seuraava kohta).

Maksutaseen rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema sisältävät kuhunkin käyttötarkoituluokkaan luokitelluista instrumenteista suoriteperusteisesti kertyneiden tulojen vastakirjaukset.

6.1 Ulkomaiset suorat sijoitukset

Suorat sijoitukset liittyvät sijoitussuhteeseen, jossa yhden kansantalouden kotimaisella yksiköllä on merkittävää vaikutusvaltaa toisessa kansantaloudessa kotimaisen yrityksen hallinnossa. Kansainvälisten standardien (BPM6) mukaan tällainen suhde on olemassa, jos yhden kansantalouden kotimaisella sijoittajalla on joko suoran tai välillisen omistussuuden perusteella vähintään 10 prosentin äänivalta toisen kansantalouden kotimaisessa yrityksessä. Tämän periaatteen mukaisesti useiden toisiinsa sidoksissa olevien yritysten välillä voi olla suora sijoitussuhde riippumatta siitä, muodostuuko suhde yhden tai useamman omistusketjun kautta. Tämä voi ulottua suoran sijoituskohteen tytäryhtiöihin, näiden tytäryhtiöihin sekä osakkuusyhtiöihin. Kun suoran sijoituksen suhde on syntynyt, kaikki myöhemmät rahoitusvirrat/rahoitusvarat näiden talousyksiköiden välillä kirjataan suorien sijoitusten virtoihin/kantoihin.

Oma pääoma käsittää oman pääoman sivuliikkeissä ja kaikki osakkeet tytär- ja osakkuusyhtiöissä. Uudelleen sijoitetut voitot on vastaerä kohtaan ”sijoitustulot” kirjattaville erille, jotka kuvaavat suoran sijoittajan osuutta voitoista, joita tytär- tai osakkuusyhtiöt eivät ole jakaneet osinkoina tai joita sivuliikkeet eivät ole maksaneet sijoittajille (ks. 3.2.3 kohta)

Suorien sijoitusten oma pääoma ja velkainstrumentit jaotellaan edelleen yhteisöjen välisten suhteiden sekä sijoituksen suunnan mukaan. Yhteisöjen välisten suhteiden mukaan jaoteltaessa luokkia on kolme:

- a) Suoran sijoittajan sijoitukset kohdeyritykseen. Tähän luokkaan kuuluvat sijoitusvirrat (ja kannat) suorasta sijoittajasta kohdeyritykseen (siitä riippumatta, onko kohdeyritys suoran sijoittajan välillisen tai välittömän määräysvallan tai vaikutusvallan alainen).
- b) Käänteinen sijoitus. Tämä suhde kattaa sijoitusvirrat (ja kannat) kohdeyrityksestä suoraan sijoittajaan.
- c) Sisaryritysten välillä. Tämä kattaa sijoitusvirrat (ja kannat) sellaisten yritysten välillä, jotka eivät ole toistensa määräysvallassa tai vaikutusvallassa, mutta jotka ovat saman suoran sijoittajan määräysvallassa tai vaikutusvallan alaisia.

Suorien sijoitusten kantatietojen osalta pörssissä noteeratut oman pääoman kannat arvostetaan markkinahintaan. Vastaavasti pörssissä noteeraamattomien suorien sijoituskohteiden osalta oman pääoman kannat arvostetaan kirjanpitoarvoon noudattaen yhteistä määritelmää, johon sisältyvät seuraavat kirjanpidon erät:

- i) maksettu osake- tai muu oma pääoma (pois lukien omat osakkeet ja mukaan lukien ylikurssirahastot),
- ii) kaikenlaiset vararahastot (mukaan lukien investointiavustukset, jos ne luokitellaan kirjanpito-ohjeissa yhtiön vararahastoon kuuluviksi);
- iii) jakamaton voitto tappioiden vähentämisen jälkeen (mukaan lukien kuluvan vuoden tulos).

Noteeraamattomien yhtiöiden osakkeiden osalta saattaa olla eroavaisuuksia rahoitustaseeseen kirjattujen taloustoimien ja ulkomaiseen varallisuusasemaan kirjanpitoarvoon kirjattujen omien varojen välillä. Tällaiset erot kirjataan muista hintamuutoksista johtuviin arvostusmuutoksiin.

Parhaana käytäntönä suositellaan, että kaikki jäsenvaltiot alkavat laatia suorien sijoitusten oman pääoman kannat ja uudelleen sijoitetut voitot vähintään vuosittain kerättävillä suorien sijoitusten kyselyiden tiedoilla (*).

(*) Seuraavat käytännöt eivät ole hyväksyttävissä ja niitä olisi vältettävä: i) valintamahdollisuuden antaminen raportoiville yksiköille arvostuskriteerin suhteen (markkina- tai kirjanpitoarvo), ii) investointikertymämenetelmän käyttö / kantojen laskeminen maksutaseen virtoja kumuloimalla.

6.2 Arvopaperisijoitukset

Arvopaperisijoituksiin sisältyvät osakkeiden ja velkapapereiden virrat ja kannat, jollei niitä ole luokiteltu suoriin sijoituksiin tai valuuttavarantoon. Arvopaperisijoituksiin kuuluvat osakkeet, sijoitusrahasto-osuudet ja velkapaperit, jollei niitä ole luokiteltu suoriin sijoituksiin tai valuuttavarantoon. Takaisinostosopimusten muodossa olevat taloustoimet sekä arvopaperilainaukset eivät kuulu arvopaperisijoituksiin. Arvopaperisijoitusten virrat ja kannat arvostetaan markkinahintaan. Myös arvopaperisijoituksissa noteeraamattomiin arvopapereihin kohdistuvien sijoitusten osalta saattaa kuitenkin – vastaavasti kuin suoriin sijoituksiin kuuluvien noteeraamattomien osakkeiden osalta – olla eroavaisuuksia virtojen ja kantojen arvostuksessa. Myös tässä tapauksessa tällaiset eroavaisuudet tulisi kirjata muista hintamuutoksista johtuviin arvostusmuutoksiin.

Liitteessä VI määritellään arvopaperisijoitusten tiedonkeruuta koskevia yhteisiä toimintatapoja.

6.2.1 OSAKKEET

Osakkeet kattavat kaikki instrumentit, jotka edustuvat saamia yritysten ja yritysmäisten yhteisöjen siitä arvosta, joka jää jäljelle, kun kaikkien velkojen saamiset on otettu huomioon. Toisin kuin vieras pääoma, osakkeet eivät yleisesti anna omistajalleen oikeutta ennalta määritettyyn rahamäärään tai määritetyn laskukaavan mukaan määriteltävään rahamäärään. Osakkeita on noteerattuja ja noteeraamattomia.

Noteeraamattomat osakkeet ovat tunnetussa pörssissä tai muussa kauppapaikassa noteerattuja osakkeita. Noteeraamattomat osakkeet ovat pörssissä noteeraamattomia osakkeita.

6.2.2 SIOJITUSRAHASTO-OSUUDET

Sijoitusrahastot laskevat liikkeeseen sijoitusrahasto-osuuksia (shares). Niitä kutsutaan osuuksiksi (units), jos rahasto on muodoltaan trusti. Sijoitusrahastot ovat yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, joiden kautta sijoittajat yhdistävät varoja sijoittaakseen niitä rahoitus- ja/tai muihin varallisuuseriin. Koska kyse on eräänlaisesta kollektiivisesta sijoituksesta muihin saamisiin, sijoitusrahasto-osuuksilla on erityisasema rahoituksen välityksessä, ja siksi ne raportoidaan erikseen muista oman pääoman ehtoisista arvopapereista. Lisäksi niistä saatava tulo käsitellään toisin, koska uudelleen sijoitetut voitot on arvioitava laskennallisesti.

6.2.3 VELKAPAPERIT

Velkapaperit ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja, jotka toimivat velkatodistuksina. Niitä ovat vekselit, joukkovelkakirjalainat, siirtokelpoiset sijoitustodistukset, yritystodistukset, debentuurit, omaisuusvakuudelliset arvopaperit, rahamarkkinapaperit sekä vastaavat instrumentit, joista normaalisti käydään kauppaa rahoitusmarkkinoilla. Velkapapereiden virrat ja kannat jaetaan alkuperäisen maturiteetin perusteella lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin.

6.2.3.1 LYHYTAIKAiset VELKAPAPERIT

Lyhytaikaiset velkapaperit maksetaan vaadittaessa tai niiden alkuperäinen maturiteetti on yksi vuosi tai lyhyempi. Ne antavat yleensä haltijalleen ehdottoman oikeuden saada määrätty kiinteä rahasumma tietynä päivänä. Näistä instrumenteista käydään yleensä kauppaa järjestäytyneillä markkinoilla nimellisarvon alittavaan hintaan, jolloin diskonttaus riippuu korosta ja jäljellä olevasta maturiteetista.

6.2.3.2 PITKÄAIKAiset VELKAPAPERIT

Pitkäaikaisten velkapapereiden alkuperäinen maturiteetti on yli vuoden tai niiden maturiteettia ei ole määritelty (pl. vaadittaessa maksettavat, jotka sisältyvät lyhytaikaisiin). Yleensä haltijalla on niiden perusteella a) ehdoton oikeus kiinteään rahatuloon taikka sopimusperusteiseen vaihtelevaan rahamääräiseen tuloon (koronmaksu on riippumaton velallisen tuloista), sekä b) ehdoton oikeus kiinteämääräisen pääoman takaisinsaantiin tietynä päivänä tai tiettyinä päivinä.

Talustoimet kirjataan maksutaseeseen, kun velkojat tai velalliset kirjaavat ko. saamisen tai velan omaan kirjanpitoonsa. Talustoimet kirjataan tosiasiallisesti saadun tai maksetun hinnan mukaisina palkkioiden ja kulujen vähentämisen jälkeen. Tämä merkitsee sitä, että jos arvopapereille maksetaan kuponkikorkoa, viimeisestä koronmaksusta lähtien kertynyt korko sisällytetään talustoimen arvoon, ja jos arvopaperit on laskettu liikkeeseen diskontattuina, liikkeeseenlaskusta lähtien kertynyt korko sisällytetään talustoimen arvoon. Kertyneiden korkojen kirjausta edellytetään maksutaseen rahoitustaseessa sekä ulkomaisessa varallisuusasemassa. Rahoitustaseissa kirjauksilla on oltava vastaerät vaihtotaseen sijoitustuloissa.

6.3 Johdannaiset (pl. valuuttavarantoon kuuluvat) ja työsuhdeoptiot

Johdannaiset ovat määrättyyn rahoitusinstrumenttiin, indikaattoriin tai hyödykkeeseen kytkettyjä rahoitusinstrumentteja, joiden avulla voidaan rahoitusmarkkinoilla käydä kauppaa tietyillä rahoitusriskeillä (esim. korkoriski, valuuttakurssiriski, osakkeiden tai hyödykkeiden hintariski, luottoriski). Tämä luokka esitetään erillään muista luokista, koska se liittyy riskien siirtoon eikä varojen tarjoamiseen taikka muihin resurssihin. Toisin kuin muiden funktionaalisten luokkien kohdalla, johdannaisista ei kerry ensituloa. Korkojohdannaisiin liittyvät nettovirrat kirjataan johdannaisiin eikä sijoitustuloon. Johdannaisten virrat ja kannat käsitellään erillään niiden instrumenttien arvosta, joihin ne on kytketty. Optioissa kirjataan koko preemio (eli option osto-/myyntihinta ja laskennallinen palvelumaksu). Takaisin maksettavat marginaalivakuusmaksut ovat käteisvaroja tai vakuuksia, jotka on talletettu vastapuolen suojaamiseksi maksukyvyttömyysriskiltä. Ne kirjataan muiden sijoitusten talletukset-erään (jos velallisen velat sisällytetään laseen rahaan) tai muihin saamisiin ja velkoihin. Muut kuin takaisinmaksettavat marginaalivakuusmaksut (joita kutsutaan myös vaihtelumarginaaliksi) pienentävät johdannaisten synnyttämää rahoitusvelkaa; siksi ne luokitellaan johdannaisiin kohdistuviksi talustoimiksi.

Johdannaiset arvostetaan markkinahintaan. Johdannaisten hintojen muutokset kirjataan hallussapitovoittoihin ja -tappioihin (hintamuutoksista johtuvat arvostusmuutokset). Johdannaistalustoimet kirjataan silloin, kun velkojat ja velalliset kirjaavat ko. saamisen tai velan omaan kirjanpitoonsa. Kaikki johdannaistalustoimet kirjataan euroalueen maksutaseessa nettoperusteisina joidenkin johdannaisinstrumenttien saamis- ja velkavirtojen erotteluun liittyvien käytännön ongelmien vuoksi. Ulkomaista varallisuusasemaa koskeviin tilastoihin kuuluvat johdannaisiin liittyvät saamis- ja velkapositiot kirjataan bruttoperusteisesti lukuun ottamatta niitä johdannaisia, jotka kuuluvat valuuttavarantoon ja kirjataan nettoperusteisesti. Käytännön syistä sulautettuja johdannaisia ei eroteta siitä instrumentista, johon ne liittyvät.

Työsuhdeoptioilla tarkoitetaan yrityksen työnantajilleen tarjoamia optioita ostaa yrityksen osakkeita; optio on palkan muoto. Jos työntekijöille tarjotulla työsuhdeoptiolla voidaan rajoituksetta käydä kauppaa rahoitusmarkkinoilla, se luokitellaan johdannaiseksi.

6.4 Muut sijoitukset

Muut sijoitukset on jäännöserä joka kattaa virrat ja kannat, jotka eivät kuulu suoriin sijoituksiin, arvopaperisijoituksiin, johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin tai valuuttavarantoon. Seuraavat rahoitussaamisten luokat kuuluvat muihin sijoituksiin, jos niitä ei ole luokiteltu suoriin sijoituksiin tai valuuttavarantoon: a) muut osuudet; b) käteisvarat ja talletukset; c) lainat (ml. IMF:n lainat sekä IMF:n luoton käyttö); d) vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut; e) kauppaluotot ja ennakot; f) muut saamiset ja velat ja g) osoitetut erityiset nosto-oikeudet (erityisten nosto-oikeuksien hallussapidot kirjataan valuuttavarantoon).

Diskontattujen lainojen, talletusten sekä muiden saamisten ja velkojen osalta rahoitustaseeseen kirjatut transaktioarvot eivät välttämättä vastaa ulkomaiseen varallisuusasemaan kirjattuja nimellisarvoja. Tällaiset erot kirjataan muista hintamuutoksista johtuviin arvostusmuutoksiin.

6.4.1 MUUT OSUUDET

Muut osuudet eivät ole arvopaperien muodossa, ja siksi ne eivät kuulu arvopaperisijoituksiin. Sijoitukset kansainvälisten organisaatioiden pääomaan eivät ole arvopapereita, ja siksi ne luokitellaan muiksi osuuksiksi.

6.4.2 KÄTEISRAHA JA TALLETUKSET

Käteisrahaan ja talletuksiin kuuluvat kierrossa oleva raha sekä talletukset. Talletukset ovat vakioituja muita kuin jälkimarkkinakelpoisia sopimuksia, joita talletuksia vastaanottavat yhteisöt tarjoavat suurelle yleisölle; niiden nojalla velkoja voi tallettaa ja nostaa rahaa. Yleensä velallinen takaa maksavansa takaisin talletetun pääoman määrän.

Jaottelu toisaalta "lainoihin" ja toisaalta "käteiseen ja talletuksiin" perustuu siihen, mikä taho on lainanottajana. Tämä merkitsee sitä, että varojen puolella kotimaisen rahaa hallussaan pitävän sektorin ulkomaisille pankeille maksamat rahamäärät on luokiteltava "talletuksiksi" ja kotimaisen rahaa hallussaan pitävän sektorin ulkomaisille muille kuin pankeille (eli laitoksille, jotka eivät ole pankkeja) maksamat rahamäärät on luokiteltava "lainoiksi". Velkojen puolella rahamäärät, jotka on vastaanottanut kotimainen muu kuin pankki (esim. muu kuin rahalaitos) on aina luokiteltava "lainoiksi". Tästä erittelystä seuraa myös, että kaikki taloustoimet, joissa on mukana kotimaisia rahalaitoksia ja ulkomaisia pankkeja, on luokiteltava "talletuksiksi".

6.4.3 LAINAT

Lainat ovat rahoitusvaroja jotka a) syntyvät, kun lainanantaja lainaa varoja suoraan velalliselle, ja b) perustuvat ei-jälkimarkkinakelpoisiin velkakirjoihin. Tähän luokkaan kuuluvat kaikki lainat, ml. asuntolainat, rahoitusleasing-sopimukset sekä repo-tyyppiset operaatiot. Kaikkia repo-operaatioita eli arvopapereiden takaisinostosopimuksia, sell/buy-back -operaatioita ja arvopaperilainausta (jossa käteismaksu toimii vakuutena) pidetään vakuudellisina lainoina eikä suorina arvopaperien ostoina/myynteinä, ja ne kirjataan "muihin sijoituksiin" sille kotimaiselle sektorille, joka toteuttaa operaation. Tämä menettely on myös pankkien ja muiden rahoituslaitosten kirjanpitoikäntönnön mukainen ja sen on tarkoitus vastata tarkemmin näiden rahoitusinstrumenttien taloudellisia tarkoituksia.

6.4.4 VAKUUTUS-, ELÄKE- JA STANDARDITAKAUSVASTUUT

Tähän erään kuuluvat a) vahinkovakuutustekninen vastuuvélka; b) henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut; c) eläkevastuut, eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijaa kohtaan, oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin ja d) standarditakauksiin liittyvät varaukset.

6.4.5 KAUPPALUOTOT JA ENNAKOT

Kauppaluotot ja ennakot ovat rahoitussaamisia, jotka syntyvät tavaroiden ja palvelujen toimittajien antaessa asiakkailleen lisää maksuaikaa. Ne ovat myös ennakkomaksuja käynnissä tai käynnistymässä olevista töistä ja asiakkaiden ennakkomaksuja vielä toimittamattomista tavaroista ja palveluista. Kauppaluotto ja ennakot syntyvät, kun maksua tavaroista tai palveluista ei suoriteta samaan aikaan kuin tavarantoimituksen tai palvelun toimitetaan.

6.4.6 MUUT SAAMISET JA VELAT

Tähän luokkaan kuuluvat muut saamiset ja velat kuin ne, jotka sisältyvät kauppaluottoihin ja ennakkoihin tai muihin instrumentteihin. Tämä luokka kattaa rahoitusvarat ja velat, jotka syntyvät taloustoimen vastineena, kun kyseessä olevan taloustoimen ja siihen liittyvän maksun välillä on ajoitusero. Siihen kuuluvat verovelat, arvopaperien myynnit ja ostot, arvopaperilainamaksut, kullalainamaksut, palkat ja palkkiot, osingot sekä sosiaaliturvamaksut, jotka ovat jo kertyneet mutta joita ei ole vielä maksettu.

6.4.7 OSOITETUT ERITYISET NOSTO-OIKEUDET

IMF:n jäsenvaltioilleen osoittamat erityiset nosto-oikeudet (SDR) kirjataan vastaanottajan ottamana velkana muut sijoitukset -erän kohtaan "osoitetut erityiset nosto-oikeudet", ja vastaava kirjaus tehdään valuuttavarannon kohtaan "erityiset nosto-oikeudet".

6.5 Valuuttavaranto

Valuuttavaranto koostuu ulkomaisista saamisista, jotka ovat helposti rahaviranomaisten saatavilla ja heidän hallinnassaan ja joita voidaan käyttää maksutaseen rahoittamistarpeisiin, valuuttamarkkinainterventioihin joilla pyritään vaikuttamaan valuuttakursseihin sekä muihin näihin liittyviin tarkoituksiin (esim. sen varmistaminen, että yleisön luottamus valuuttaan ja talouteen säilyy, tai perustan tarjoaminen ulkomaisille lainoille). Valuuttavarantosaamisten on oltava valuuttamääräisiä saamisia, ulkomailla oleviin kohdistuvia saamisia ja todellisuudessa olemassa olevia saamisia. Valuuttavarantoon ei saa sisällyttää potentiaalisia saamisia. Valuuttavaranto perustuu käsitteisiin rahaviranomaisten "hallussa" sekä "helposti saatavilla".

Euroalueen valuuttavarantoon kuuluvat eurojärjestelmän eli EKP:n valuuttavarannot ja euroalueen maiden kansallisten keskuspankkien valuuttavarannot.

Valuuttavarannon on oltava i) eurojärjestelmän rahaviranomaisen eli EKP:n tai euroalueen kansallisen keskuspankin hallussa ja ii) sen on koostuttava eurojärjestelmän hallussa olevista erittäin likvideistä ja jälkimarkkina- ja luottokelpoisista saamisista, jotka kohdistuvat euroalueen ulkopuolella oleviin ja ovat muun vaihdettavan valuutan kuin euron määräisiä, sekä monetaarisesta kullasta, varanto-osuuksista IMF:ssä tai erityisistä nosto-oikeuksista.

Kansallisella tai euroalueen tasolla määritelty valuuttavarannon käsite sulkee nimenomaisesti pois ulkomaan valuutan määräiset euroalueen kotimaisiin toimijoihin kohdistuvat saamiset sekä euromääräiset saamiset. Samoin julkisyhteisöjen ja/tai valtiovarainministeriöiden valuuttapositioita ei sisällytetä euroalueen valuuttavarantojen määritelmään kuuluviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa olevien institutionaalisten järjestelyjen mukaisesti.

EKP:n valuuttavarannot ovat Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 30 artiklan mukaisesti yhteen koottuja varantoja ja ne ovat suoraan ja tosiasiallisesti EKP:n hallussa. Niin kauan kuin uutta omistussuhteen siirtoa ei tapahdu, kansallisten keskuspankkien hallussa olevat varannot ovat suoraan ja tosiasiallisesti niiden hallussa, ja niitä on pidettävä kunkin kansallisen keskuspankin omina valuuttavarantoina.

Eurojärjestelmän valuuttavaranto lasketaan bruttoperusteisena, eikä varantoon liittyviä velkoja nettouteta; poikkeuksen muodostavat valuuttavarantoerät, jotka kuuluvat alaryhmään "johdannaiset" ja kirjataan nettoperusteisina.

Arvon määrittäminen perustuu markkinahintoihin siten, että käytetään a) taloustoimissa niiden toteuttamisajankohdan markkinahintoja ja b) varantotiedoissa viiteajanjakson viimeisen päivän päätöskursseista laskettuja markkinoiden keskihintoja. Muunnettaessa valuuttamääräisiin saamisiin liittyviä taloustoimia euromääräisiksi käytetään taloustoimen toteuttamisajankohdan markkinavaluuttakursseja ja muunnettaessa hallussa olevia valuuttamääräisiä saamisia euromääräisiksi käytetään viiteajanjakson lopun päätösvaluuttakursseista laskettuja markkinoiden keskihintoja.

Käsitys, jonka mukaan maksutaseen valuuttavarantoerään ja ulkomaista varallisuusasemaa koskeviin tilastoihin sisällymätön muu valuuttamääräinen likviditeetti saattaa myös olla tärkeä-osatekijä, kun arvioidaan maan kykyä täyttää valuuttamääräiset velvoitteensa, on yleistynyt, ja se on omaksuttu IMF:n yhtenäistetyssä tilastojen julkaisukäytännössä (Special Data Dissemination Standard). Jotta voitaisiin laskea valuuttamääräinen likviditeetti, bruttomääräistä varantoa koskevia tietoja on täydennettävä muita valuuttamääräisiä saamisia ja varantoihin liittyviä velkoja koskevilla tiedoilla. Eurojärjestelmän (bruttomääräistä) valuuttavarantoa koskevia kuukausitietoja täydennetään siten tiedoilla muista valuuttamääräisistä saamisista ja tiedoilla (bruttomääräiseen) valuuttavarantoon vaikuttavista ennalta sovitun määräisistä ja ehdollisista lyhyen aikavälin nettositoumuksista luokiteltuina jäljellä olevan maturiteetin mukaan. Lisäksi edellytetään valuuttavarannon valuuttajakauman erittelemistä neljännesvuoden viiveellä SDR-koriin kuuluvien valuuttojen määräiseen erään (valuutat yhteensä) ja muiden valuuttojen määräiseen erään (valuutat yhteensä).

6.5.1 MONETAARINEN KULTA

Monetaarinen kulta on rahaviranomaisten (tai rahaviranomaisten tosiasiallisessa määräysvallassa olevien) omistuksessa olevaa kultaa, joka on osa valuuttavarantoja. Se käsittää sijoituskullan sekä kohdistamattomat kultatilit ulkomaisilta vastapuolilta, joiden pitää vaadittaessa toimittaa kulta.

Monetaarisen kullan pitäisi pysyä ennallaan kaikissa kultaan liittyvissä käänteisoperaatioissa (kultaswapit, -repot, -lainat ja -talletukset).

6.5.1.1 **Sijoituskulta** on kolikkoina tai harkkoina ja sen puhtaus on vähintään 995/1 000; se sisältää myös kohdistetuilla kultatileillä olevan monetaarisen kullan.

6.5.1.2 **Kohdistamattomat kultatilit** merkitsevät tilinhoitajaan kohdistuvaa vaadetta toimittaa kulta. Näiden tilien kohdalla tilinhoitajalle on oikeudet fyysiseen nimettyyn kultaan, ja tilinhoitaja antaa tilinhaltijoille kultamääräisiä vaateita. Sellaiset kohdistamattomat kultatilit, joita ei sisällytetä monetaariseen kultaan, kuuluvat muiden sijoitusten käteisraha ja talletukset -erään.

6.5.2 ERITYISET NOSTO-OIKEUDET (SDR)

Erityiset nosto-oikeudet (SDR) ovat IMF:n luomia varantovälineitä, joita rahasto allokoii jäsenmailleen, ja ne kuuluvat maiden valuuttavarantovaroihin. Erityisiä nosto-oikeuksia voivat pitää hallussaan ainoastaan viralliset tahot, nimittäin IMF:n jäsenten rahaviranomaiset sekä rajoitettu määrä kansainvälisiä rahoituslaitoksia.

6.5.3 VARANTO-OSUUS IMF:SSÄ

Tämä koostuu seuraavista eristä: a) "varanto-osuus" eli ulkomaan valuutan määrät, erityiset nosto-oikeudet mukaan luettuina, jotka jäsenmaa voi nostaa IMF:stä lyhyellä varoitusajalla; ja b) sekä lainasopimukseen perustuvat jäsenmaan helposti saatavilla olevat saamiset IMF:ltä IMF:n yleistilillä (General Resources Account).

6.5.4 MUU VALUUTTAVARANTO

Muu valuuttavaranto kattaa käteisvarat ja talletukset, arvopaperit, johdannaiset ja muut saamiset. Talletuksilla tarkoitetaan vaadittaessa saatavilla olevia talletuksia. Arvopapereihin kuuluvat ulkomaisten yksiköiden liikkeeseen laskemat likvidit ja jälkimarkkinakelpoiset osakkeet ja velkapaperit, ml. sijoitusrahasto-osuudet. Johdannaiset kirjataan valuuttavarantoon ainoastaan mikäli valuuttavarantojen hoitoon liittyvät johdannaiset liittyvät olennaisesti näiden varantojen arvostukseen. Muut saamiset kattavat lainat ulkomaisille muille kuin pankeille, pitkäaikaiset lainat IMF:n sijoitustileille (IMF Trust account) sekä muut valuuttavarantojen määritelmän mukaiset rahoitussaatavat.”
